

UN INVENTARI DE LA FAMÍLIA BALLESTA DE CADAQUÉS (1840)

ÈRIKA SERNA COBA
PEP VILA MEDINYÀ

Publiquem i anotem un inventari de 1840 de la família Ballesta de Cadaqués. La descripció de béns i objectes conservats donen fe que es tractava d'una família de classe mitjana-alta dedicada al comerç i a la indústria. Avaluem alguns d'aquests elements de la vida privada.

Un inventari és tipològicament un document en què es fa una enumeració dels béns, mobles i tots els objectes pertanyents a una persona, així com els crèdits i els deutes acumulats. Si no hi havia cap condició per tancar el testament que decretés la dispensa, s'havia de prendre abans d'un mes de la mort del marit, tot i que de vegades podia ser ampliat fins a un any. Els inventaris més freqüents són els *post mortem*, que tenien la intenció d'assegurar la dona vídua en la utilització dels béns del marit; habitualment eren sol·licitats per la vídua seguint els antics *Costums de Barcelona i la Constitució General de Catalunya*, redactats a Perpinyà.

Els inventaris tenen un grau descriptiu molt elevat i, a grans trets, fan un petit esbós de mobiliari –una cadira, un banc de fusta, una taula–, vaixel·la –una olla de ferro, una pastera, un perol, unes graelles, un cossi...–, eines del camp –arada, rastell, cavafems...–, roba, camises, llençols, tovalles, flassades, eixugamans, coixineres, una capa..., animals –vaques, bous, un brau, porcs– i complements –semals, bótes de vi, mallals, una caixa de pi, un sedàs de pell, etc.

S'informa si l'objecte pot ser reutilitzat, si es troba en bon estat o simplement “dolent o usat”, ja que el nivell de riquesa i la quantitat d'objectes materials de què es disposava era molt baix comparat amb l'actualitat, i tot es feia servir durant molt temps. Marcava un cert estatus social l'ús d'objectes de plata (tasses, culleres, gots) i d'estany (gerros, copes), que en el present

cas apareixen ben graduats, atesa la condició de classe mitjana d'aquesta família. També ens situa al lloc corresponent de la casa on es col·locaven, així com la mida i la quantitat d'objectes que s'hi han trobat. Apareix descrit un habitatge molt senzill, amb només dues estances i un corral: una planta baixa amb la cuina i estris de treballar la terra, i una habitació en un primer pis amb dormitori, roba blanca de la llar i bótes de vi, que no faltaven a cap llar, així com els semals d'oli i estris de pesca. Els Ballesta posseïen dues cases, terrenys, diners guardats a la calaixera, interessos esmerçats en la construcció de barques, dos llaguts de pesca, etc. Tot són testimonis que ens ajuden a entendre com vivien aquests cadaquesencs.

ALGUNS ELEMENTS DE LA VIDA PRIVADA

Com que aquest inventari és molt detallat, això ens permet comentar alguns d'aquests béns i/o estris que ens han cridat més l'atenció. Els Ballesta posseïen una petita biblioteca: "Alguns llibres y novellas truncadas, la major part de ells encuadernat a la rústica y alguns pochs ab pasta". És una llàstima que en desconeguem els títols i els autors, saber què llegien. Pel que fa a la roba, hi ha molts teixits d'indiana, robes amb tela d'Holanda, de Madràs, de Trafalgar, de Grenoble, etc.

La família adornava les parets de la casa amb quadres, un gravat de la novel·la romàntica *Pablo y Virginia*, un retrat de la família de Napoleó, una làmina del general Mina –encara era recent en la memòria de la Guerra del Francès–. Entre les joies destaquem un Sant Crist de plata amb peu de fusta, coberts de plata, algunes amb inicials, una joia treballada amb coral, dos reliquiariis no identificats, unes arracades d'or amb nou maragdes i puntes de diamant; cinc anells d'or, una amb un robí rodat de brillants, una altra amb un diamant molt petit, una altra amb una maragda, una altra amb set maragdes petites i una darrera amb una pedra falsa. També hi ha abundància de monedes d'or i de plata. La senyora Ballesta, a més de tenir un armari rober molt variat, tenia un paraigua de seda. D'entre de la seva roba íntima destaquem "uns calçotets de cotó de dona".

Hi havia també tres quadres petits i dos de més antics, possiblement del segle XVII, religiosos que representaven Sant Miquel i la Concepció, dues imatges de guix tancades en una urna de vidre representant el Roser i Santa

Margarida, etc. En els anys 40 del segle XIX, no tothom tenia el costum de prendre cafè. La família posseïa: “Un joch de cafè ab sas corresponents tasses, platets, sucrera y dos gerros, tot de porsellana”. També apuntem una pedra per moldre xocolata, una altra per al cacau; estris per anar a pescar i per salar peix, un “motllo de fusta per fer melindros”, dos llaguts amb els corresponents festers per anar a la pesca de l’encesa.

Aquest inventari *post mortem* ens descriu, en definitiva, la vida quotidiana d’una família benestant de Cadaqués de meitat del segle XIX. A l’hora de transcriure’l hem mantingut la grafia original, però amb l’accentuació i la puntuació d’acord amb els usos actuals, per facilitar-ne la comprensió. Anotem la presència en el text d’alguns castellanismes i dialectalismes interessants com ara: “auto”, “luego”, “sellat”, “paradero”, “salassón”, “legajo”, “durillos”, “soguilla”, “durillos”, “productos”, “estropeada”, “esmeraldas”, “cucharón”, “anticuelas”, “xocolate”, “encarnat”, “Napoleón”, “fiel”, “quincunstàncias”, “quadros”, “guarnucopias”, “alajas”, “navajas”, “estuigts”, “búxula”, etc. Quan algun mot ens sembla interessant l’anotem.

El *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España* de Pascual Madoz (1840-1845)¹ xifra la població de Cadaqués en 2.787 ànimes o habitants, amb una duana de quarta classe i un port habilitat per al comerç de cabotatge. Formava part del districte marítim de Palamós amb una matrícula de 454 individus, 23 embarcacions a vela llatina fins a 50 tones, una de més de 50 tones i 10 de vela quadrada. Madoz descriu així el terreny de Cadaqués: “*Árido, montañoso y de mala calidad*”, *sin embargo es productivo por la laboriosidad de sus cultivadores que se dedican al plantío de viñedo y olivar. Sus únicas cosechas son de aceite y vino. Industria: se ejercen algunas profesiones científicas, todas las artes mecánicas, marinería y pesca; ha 4 destiladores de aguardiente, 2 fábricas de cardenillo², una para la elaboración de patasa, otra de jabon duro y un molino de viento casi inútil*”.

La població de Cadaqués l’any 1857 era de 2.500 habitants i un fet que podria haver ajudat a mantenir aquest nombre de persones va ser la construcció del far de cap de Creus, que es començà el 1847 i s’inaugurà sis anys més tard, el 1853. Segons queda recollit a la *Marina Mercant de Cadaqués*

¹ *Diccionario geográfico-estadístico histórico de España y sus posesiones de ultramar*. Madrid, Establecimiento Literario y Tipográfico de P. Madoz (1806-1870) y L. Sagasti, 1845-1850.

² De productes químics de l’època amb base d’acetats de coure.

en aquests anys hi havia inscrites al port de Cadaqués un total de seixanta-set naus, nombre superior a les de Roses, Castelló i Llançà i només superat per Sant Feliu de Guíxols. No cal oblidar que aquest moviment d'embarcacions de pesca i de transport requeria un contingent de persones en terra per al seu servei i control, a més de les tripulacions. Al port hi havia un actiu comerç d'importació de terrissa, sal, robes, dogues per fer les bótes, els barrils i els tonells en què després s'exportarien el vi i la pesca salada; també es necessitaven productes per abastir les indústries, com la fabricació de sabó, de verdet i l'exportació de carrats i taps de suro.

Les ordinacions de la pesquera de Cadaqués recullen la presència d'avantpassats familiars amb el cognom Ballesta des de finals del segle XVII. Consultat el padró municipal d'habitants de l'any 1832³ en què apareixen llistades totes les cases del poble numerades de l'1 fins a l'acabament (per cert, algunes d'aquestes rajoles amb els números encara són avui dia visibles), hi ha la casa núm. 367, on vivia Antoni Ballesta, vidu i de 83 anys, botiguer d'ofici, que convivia amb Abdó Trèmols, de 62 anys, casat amb Caterina Ballesta, de 58 anys, amb els seus fills, Antoni de 34 anys, casat amb Esperança Alfaras, de 31 anys, i els menors Josep, de 4 anys, Dolors, de 5 anys, i Esperança, de mesos, juntament amb la minyona Anna Pomés, de 27 anys. L'ocupació d'Antoni Ballesta és de matriculat, segons recull el document, que suposem que era contribuent de matrícula industrial o de comerç.

El document és l'inventari dels béns de l'herència Ballesta, és a dir, dels cadaquesencs Margarida Ballesta i del seu home, el negociant cadaquesenc Abdó Trèmols, en què és nomenat hereu el seu nét, menor d'edat, Josep Trèmols Alfaras. En el moment de la presa de l'inventari és present l'oncle de l'hereu, el comerciant Nicolau Alfaras, segurament en qualitat de marmessor. Apareixen com a testimonis Josep Cabrissas, propietari, oncle del menor i el farmacèutic, Ferran Trèmols, cosí de l'hereu Trèmols. També hi dona fe l'alcalde segon del 1840, Narcís Rahola.

El notari del document va ser Joaquim Cardona Camps⁴ (Besalú 1797-Cadaqués 1885), que ocupà la notaria durant cinquanta-set anys i abans

³ Arxiu Municipal de Cadaqués. Població. Padró d'habitants del 1832, caps núm. 355, f. 407.

⁴ FORT OLIVELLA, Joan; SERNA COBA, Erika; SANTI SOLER SIMON. *Catàleg dels protocols del districte de Figueres (I)*. Barcelona. Fundació Noguera, 2001, pàg. 541. Col·lecció d'Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya, 26. Les pàgines 20-21 recullen amb tot detall aquest episodi.

ja havia fet d'escrivent amb el notari de Llançà, Narcís Morales Claperà. El seu exercici professional no fou continuat, ja que l'any 1842 fou suspès del càrrec atès que havia falsejat una escriptura d'inventari, però continuà exercint amb normalitat a partir del 1866. La institució notarial a Cadaqués s'estableix d'una manera oficial l'any 1828 amb la creació de la notaria pública de la vila, encara que amb anterioritat havien exercit Antoni Banús (1599-1626), notari reial i públic per autoritat del comte d'Empúries, i un petit protocol específic d'aquesta població del 1662 del notari Jaume Pagès Viader de Castelló d'Empúries. La notaria neix com a conseqüència del creixement econòmic que experimenta Cadaqués a principis del segle XIX, mercès al desenvolupament de la seva marina mercant, que s'incrementa per les transaccions econòmiques i mercantils inherents a l'augment de la productivitat agrícola i industrial, i es perllonga fins al 1885, any del decés del notari i coincident amb l'inici de la davallada econòmica per la minva de la seva marina a causa de la crisi del tràfic comercial.

Comença l'inventari amb la descripció del contingut material detallat de la casa Ballesta de Portdixó, de tres plantes, i l'altra casa Ballesta de Dalí. Localitzat a *Protocolo o manual de todas las escrituras y contratos públicos* del notari Joaquim Cardona de l'any 1840, notari de regnes de la Bisbal i escrivà militar de marina de la de Cadaqués, núm. 3, f. 53v-57v.

APÈNDIX DOCUMENTAL.

Inventari

En la vila de Cadaqués, partit de Figueras, als vuyt agost de mi vuyt- cents cuaranta, D. Narcís Ra[h]ola, Alcalde Constitucional segon de esta vila, en conformitat al auto precedent, essent las sis de la tarde, assistit de mi lo infrascrit notari y testimonis baix nomenadors en la casa ahont vivia lo difunt Abdon Trèmols, negociant de dita vila, y trobant-se en ella Nicolau Alfaras, comerciant de la mateixa, oncle y més procsimior⁵ parent del impúber Joseph Trèmols y Alfarás, nét de dit difunt y hereter universal dels béns foren de sa difunta àvia, Margarida Trèmols y Ballesta, muller del referit Abdon, los quals habia administrat est hasta el dia de la sua fi, ha manifestat dit Alfaras desitjaba péndrer inventari de dits béns a fi de que en tot temps constia

⁵ Llatinisme no documentat.

la quantitat de ells, después de haber invitat perquè se servissen assistir e intervenir en est acte a Joseph Cabrissas, propietari, y a D. Fernando Trèmols, farmasèutich, los dos de la mateixa vila, lo primer oncle, y lo segon cosí del referit menor, a què han convingut ha format lo present inventari de dits béns, que consisteixen en los següents.

Primo. Aquella casa dita la casa principal de Ballesta, situada en esta vila y paratge anomenat Porditxó, y en lo cuarto principal de ella se ha trobat lo següent:

- un llit de pilans y capsalera de noguer emberrissat ab las xifras de Anton Trèmols y Ballesta, ab sa màrfega, dos matalassos plens de llana y un cobrallit de indiana de color de palla, tot usat.

- un escriptori de noguer emberrissat, lo cual se trobaba t[r]encat, cual claus se ignoraba son paradero, no obstant de haber-se demanat a los que frecuentàban la casa, per cual motiu luego que finí lo mencionat Abdon Trèmols fou sellat per dit señor Alcalde a fi de evitar tot frau y altre cosa, lo cual desbotat per lo mestre Joan Nadal se ha encontrat lo següent:

- una paparina que conté trenta onsas en or.

- altre de setse onsas.

- tres papers contenint cada un de ells dos-centas lliuras barcelonesas en or y plata.

- altre paparina que conté cent cuarenta-cuatro durillos de aument.

- quatre duros plata de columna.

- una pessa de plata de setse rals velló y altre de vuyt antiguas y un ral antich de plata.

- una llibreta de salassón que expressa ser de comte y mitat de A. Trèmols y Joan Pell.

- un legajo de facturas de géneros antiguas.

- una llibreta que conté set fullas escrites firmada per lo patró Joseph Bosch, la que expressa ser lo balans passat de la botiga que fou de Anton Trèmols y Ballesta, pare del dit menor quant lo difunt Abdon Trèmols la entrega a dit Bosch de valor de sis-cents cuarenta-quatre duros, sis rals y onse maravedissos.

- en un caixó de dit escriptori se tröban vàrias cartas de correspondència.

- un portaplechs⁶ de llauna ab los documents dels dos llaguts de pesca.

- en una capseta se han encontrat unas arracadas de or ab nou esmeraldas cada una y puntas de diamant, una soguilla de or de uns vuyt palms, cuals arrecadas y soguilla pertañían a la difunta Esperansa Trèmols y Alfaras.

- altres arrecadas de or ab trenta-cinch esmeraldas cada una.

- cinch anells de or, una ab un rubí rodat de brillants, altre ab un diamant molt

⁶ El DCVB només documenta el mot "portaplecs", en referir-se a un correu que anava a peu.

petit, altre ab un esmeralda, altre ab set esmeraldas petites y lo altre ab una pedra falsa.

- un parell de botons de or ab set esmeraldas cada un per camisas de dona.
- altre íd. ab set rubins cada un per íd.
- dos reliquiariis de plata, un de media y altre mols petit.
- una maneta molt petita de coral guarnida de plata.
- un bascarsi⁷ de plata ab dos cascabells petits.
- una rodanxa y uns vuyt palms de cadena de íd.
- una medalla gran de plata ab una imatge.
- una arrecada petita de plata ab dos pedras falsas y la admetlla de la sua igual.
- un copiador de cartas del any mil vuyt cents trenta-cinch.
- un llibre de comtes corrent y saldat.
- altre llibre de notas.
- deu cuberts y un cucharón de plata ab las initials A.T.B.
- dos culleras y una furquilla ab las initials A.T. y una cullera suelta, tot de plata usat.
- dos capsas contenint cada una sis ganibets ab son mànech de fusta plateats, quatre íd. ab mànech de ós blanch.
- dos relotjas de plata, lo un de ells ab despertador ab un palm de cadena de or y un clau ab una pedra boltada de or.
- un Sant Cristo de plata ab la creu de fusta pertaïent a Anton Trèmols y Ballesta.
- una aiguaveneitera.
- tres cadiras de faitg pintadas y embarnissadas.
- una escaparata ordinària ab cinch vídres dins el cual hi ha un navío de cristall.
- un tocador de noguer petit embarnissat.
- quatre quadrets que contenen la història de Pablo y Virginia.⁸

⁷ Dialectal per "bengansi", "peça de goma, d'ós, de metall o d'altre materia, que posaven penjada al coll dels infants perquè la rosegassin i es facilitàs la dentició". (DCVB, mot documentat en una obra de Vilanova).

⁸ Noveïlla de Jacques-Henri Bernardin de Saint Pierre (1787), un dels emblemes del romanticisme francès i europeu que defensa la prioritat del pensament. La història tràgica d'aquesta parella fou portada al teatre, a l'òpera. També fou divulgada en forma de plec solt. A la Biblioteca Nacional de Madrid es conserva una col·lecció de 9 estampes d'aiguafort de Vicente Pelegru: *Ilustraciones de la obra Pablo y Virginia*, molt divulgades. Són il·lustracions que representen diverses escenes que il·lustren aquesta obra: "Pablo y Virginia coronados por unos amorcillos" – "Nacimiento de Pablo y Virginia" – "El negro Domingo los halla en una tempestad" – "Alojamiento de Pablo y Virginia" – "Despedida de Pablo y Virginia" – "Pablo lleva a cuestas a Virginia" – "Llegada de Mister Bourdonati" – "Pablo recibe una carta del regreso de Virginia" – "Naufragio de Virginia". És possible que la família Ballesta tingués una reproducció d'una d'aquestes escenes.

- altre íd. ab la làmina del General Mina.
- una taula petita de arbre blanch embernissada ab son cobertor de [h]ule, tot usat.
- una calaixera de noguer usada, dins de la cual se hi troba lo següent:
 - un mocador de Trafalgar brudat y guarnit ab punt.
 - altre mocador quadrat de liló y guarnit de puntas.
 - altre íd. brudat y guarnit de íd.
 - altre íd. de punt ab transparent de seda, color de rosa, brudat de anticuelas y guarnit de punt.
- deu altres mocadors de vàrias qualitats brudats y guarnits, uns ab puntas y altres de punt.
 - nou íd. de mossolina buxada.
 - altre íd. de parcala⁹ blanca.
 - altre de cotó blanch.
 - altre de seda morat ab una sanefa.
 - altre íd. íd. de color de canari.
 - dos íd. grans per posar a la espatlla de Madràs, un encarnat y altre vert.
 - unas faldillas de seda y cotó moradas.
 - altres de sarja negre.
 - un gipó de íd. íd.
 - altres faldillas de íd.
 - un gipó de íd.
 - altre íd. de color de cañella.
 - unas faldillas de cotó y seda.
 - un vestit de mossolina brudat ab transparent groch per anar a batejar.
 - un gipó de basi¹⁰ blanch.
 - cinch anaguas, tres de parcala y dos de basi blanch.
 - dos parells de mitjas negres de seda.
 - dos mocadors de íd. color morat obscur.
 - una corbata de crespó brudada de anticuelas.
 - altre íd. de seda.
 - quatre mocadors de parcala de diferents colors.
 - una cuixinera de basi blanch.
 - unas faldillas de parcala de color.
 - altres íd. de color encarnat.
 - tres devantals de íd., dos de color encarnat y lo altre de vert obscur y una mantellina de franella guarnída de gometa de seda, tot usat.
 - un ganapé ab son transpontí ple de llana y cobertor de indiana, usat.

⁹ Tela de cotó semblant a la cretona.

¹⁰ Teixit semblant a piqué del qual feien caputxes d'estiu i gipons. Mot sense documentar al

En altre cuarto de dit pis

- un llit ab pilans y capsalera pintat, molt ordinari.
- una màrfega plena de palla.
- un matalàs y dos coixins plens de llana, usats.
- un cobrellit de indiana, molt vell.
- un sofà comú pintat de color de xocolate.
- un transpunti¹¹ y dos coixins plens de llana.
- quatre cadiras ordinàries.
- tres quadrets ab sos cristalls molt antics.
- una aiguaveneitera.
- dos altres quadros antics representant lo un la Concepció y lo altre Sant Miquel.
- un guardarroba de noguer, usat, dins lo cual se troba lo següent:
- un cobrellit de seda mostrajat y lo camp de ell morat ab sa guarnició de seda de color de aroma.
 - trenta-dos llansols de tela de casa.
 - un parell de coixineras de percala de color.
 - dos parells íd. de fil guarnídas, lo un de liló¹² y puntas y lo altre ab guarnició brodada.
 - altre parell de basí blanch ab sa guarnició de mossolina brudada.
 - altre parell de mossolina ab guarnició de íd íd.
 - altre íd de fil guarnídas.
 - setse estoballas de tela.
 - sis llansols de Grenoble.
 - altre de cotó guarnit ab sarrell de fil.
 - dos íd. més de fil fins guarnits de punt.
 - dos íd íd guarnits ab sarrell de cotó.
 - sis cortinas de percala blanca per arcobas¹³ y balcon, guarnídas unas ab sarrell de cotó y altres ab ondas.
 - cinquanta-un tobolló, so és, vint-y-set de trallis¹⁴ ordinaris y als vint y quatre de fil y gra.
 - quatre tobollons més fins de trallis.
 - una dotsena de estoballas, set de fil y gra, y las restants de trallis, tot usat.
 - sis coixineras finas de fil ab guarnició de mossolina.
 - un parell íd. de mossolina.
 - cinch parells més de percala blanca ab guarnició de mossolina.

¹¹ Variant de "trasponti", marfegó o matalàs prim.

¹² Espècie de tela de lli. Mot sense documentar al DCVB.

¹³ Dialectal per "alcova".

¹⁴ Dialectalisme per "terliç", roba de cotó feta amb lligat de sarja.

- un parell de íd. ab flors encarnadas, tot usat.
- un plech per afeitar.
- tres cobrataulas de indiana.
- tres cobertas de indiana per sofà.
- un parell de coixineras de indiana.
- tres cobrallits de percala, lo un ab guarnició de mossolina blanca y los altres dos guarnits de la mateixa roba.
- dos bànovas blancas de fil, y altre de cotó, tot usat.
- tretse aixugamans de tela ordinària.
- cinch calсотets de tela de casa, tot usat.

En un rebostet de sota la escala

- dos gerras de terra, de cabuda de cinch mallals la una y de sis la altre, buídas.
- un gerret de pipa.
- un orinal pla de Pisa blanca.
- un transportí y dos coixins plens de llana.
- una caixa gran de noguer, buida.
- dos bagulets molt vells.
- y una cadira petita ordinària.

En un cuarto del tercer pis

- un llit de pilans y capsalera pintat y dorat a la antiga.
- una màrfega plena de palla.
- dos matalassos y dos coixins plens de llana.
- un ganapé¹⁵ pintat de color blau.
- un transportí ple de llana ab son corresponent cobertor de indiana, tot usat.
- un Sant Cristo y una aiguaveneitera de cristall.
- tres cuadros mitjans y dos petits vells y ordinaris.
- un mirall medià ab son march.
- un tocador petit ab son march y peu de noguer.
- dos imatges de guix, cada una dintre un òbol de vídre, un de ells trancat, que representan un Nostra Señora del Roser y lo altre Santa Margarída.
- un escriptori de noguer ab sos calaixos, molt vell, dins el cual se ha encontrat un estuitg ab un parell de navajas vellas e inútils.
- dinou parells de mitjas de diferents colors de cotó; cinch parells de fil; dos parells de estam; un parell de cotó blanch y altre parell de seda negre, tot usat.
- un gerro ab sa palangana y un peu de fusta.

¹⁵ Vulgarisme per "canapé".

- una tauleta de noguer ab son calaixet.
 - un bagulet de fusta emberrissat dins el cual se han encontrat:
 - divuit mitgs mocadors de mossolina y percala, uns guarnits de puntas y altres ab onda.
 - altre mocador enter de percala llis.
 - tres íd. de Trafalgar.
 - dos íd. de mossolina.
 - altre íd. de íd. brodat.
 - un de faissó.
 - dos íd. de llistats.
 - unas cortinas de balcó de percala blanca.
 - un mocador de cotó gran pintat a roitg.
 - dos parells de butxacas de dona de bions vermells.
 - tres anaguas de faissó blanch.
 - altres de fil.
 - altre parell de butxacas de basi.
 - quatre camisas de home de tela de casa.
 - tres íd. de tela de [H]olanda, molt vellas.
 - set camisas per dona de tela de casa.
 - dos jalecos blanchs de basí.
 - quatre pantalons, tres de lanquin y altre blanch.
 - quatre calsetets de tela de casa.
 - dos parells de mitjas de seda, un blanch y altre negre.
 - un parell de mangots de fil y seda, ab sos brassalets y civillas de plata.
 - un paraigua gran de seda encarnat ab sa corresponent fonda.
 - unas cortinas de cotó de color carmesí y uns calsolets de cotó per dona,
- tot usat.
- una calaixera de noguer ab sos corresponents calaixos, usada.

En lo armari dins la paret

- una dotsena de camisas de home de tela de casa.
- quatre ídem de dona.
- dos anaguas de íd.
- deu calsetets de íd.
- sis mocadors de fil per botxaca.
- y quatre cadiras ordinàrias pintadas de blau, tot usat.

En altre cuarto de dit pis

- un llit ab pilans y capsalera pintat y dorat, molt vell.
- un matalàs ple de llana.
- tres coixins plens de íd.

- quatre conchas de indiana plenas de cotó, vellas.
- dos íd. per brassol.
- una flassada de llana blanca.
- dos cobrallits de indiana molt vells.
- una arca de noguer vella.
- un escriptori de íd. íd. dins del qual se tròban custodiats los actes y escripturas corresponents a la casa y patrimoni del difunt Anton Ballesta.
- una búxula de navegació.
- alguns llibres y novellas truncadas, la major part de ells encuadernat a la rústica y alguns pochos ab pasta.
- tres cadiras ordinàrias pintadas a blau.
- un catre ab sa capsalera.
- dos transpontins plens de llana.
- una flessada de llana blanca.
- un capot pelut de mariner.
- una caixa molt vella buída.
- altre íd. íd.
- un bagul molt vell dins del qual se han encontrat onse sachs fariners usats y buits.
- un llit vella y desmuntat y una guitarra ab sa caixa corresponent.

En la sala

- una taula de noguer rodona ab son calaix, usada.
- un banch espatller de fusta de arbre blanch.
- un mirall ab son march de uns tres palms de llarch y dos y mitg de amplària.
- un rentamans ab son gerro y gibrella de pisa ordinària.
- una Verge dels Dolors vestida de ballut posada dintra una capella en la pared.
- dos garrets de de vídre dintra la matexa capella.
- quatre guarnacòpies¹⁶ ab sas guarnicions doradas molt vellas.
- un cuadro que conté la família de Napoleon.
- quatre cuadros que representan las quatre estacions del añ.
- disset cadiras ordinàrias.
- un armari de cantó ab vint vídres dins del qual se troba lo següent:
 - dos soperas, la una gran de pisa y la altra mediana de pipa.¹⁷
 - quatre dotzenas de plats de pipa oxabats.
 - una dotzena de íd. rodons, ab una sanefa blava.
 - una dotzena y mitja rodons de íd.
 - una sota copa de estañ.

¹⁶ Variant de "cornucòpia".

¹⁷ Ceràmica fina i envernissada.

- una bascina de pisa ordinària.
- tres platas rodones de pipa.
- dos gibralletas de íd.
- altre de pisa.
- dos assafatas de llauna xaroladas: una gran obalada pintada a bermell, ab una sanefa groga, y la altre cuadrilonga pintada de negra.
- onze plats plats de estañ.
- y una plata de íd.
- un joch de cafè ab sas corresponents tasses, platets, sucrera y dos gerros, tot de porsellana.
- deu tasses y deu platets més de porsellana.
- unas vinagreras de llauna xaroladas ab son peu de fusta ab dos citrells de cristall.
- una copa de llauna xarolada ab son penó de fusta ab tres ampollas petites de cristall vulgarment dit un joch de beyras ab sos corresponents encaxos, però sens ningun beyre.
- dos salers ab son peu de cristall.
- altre íd obalat.
- sis basos de cristall rallats del cul.
- dos íd. gran florejats.
- altres dos de medians fins.
- altre dos de grans ab sas nansas florejats.
- dos gerros de cristall pintats de color de viola.
- dos pots de pisa ordinària pintants.
- un cantiret de vídra.
- quatre xicras de pipa petites.
- un de relotge ab pèndula¹⁸ ab sa caixa corresponent, tots quals dits béns mobles, trastos y al[h]ajjas de casa, axeptuat los llits, matalassos, transpontins, conxas, flassadas, coxins, cuxineras, cobrallits (menos tres de estos últims que són dintra lo guardarroba) ganapès y cadiras, quedan tots tancats y custodiats dins la matexa casa y a càrrech de dit Nicolau Alfaras, de quals claus se ha apoderat; y los altres junt ab los que se continuaran seguídament no obstant de quedar a cuydado del matex Alfaras serviran per lo ús de la família.

En la cuyna de dita casa

- un braser de aram ab son peu de fusta.
- tres parols, un gran altre medià y altre patit.
- una casseta, un cassó y un cassonet per mesurar oli.

¹⁸ Pèndol, pèndola de rellotge. El DCVB documenta el mot amb un text mallorquí del XIX.

- dos paellas, una mitjana y altre de patita, tot de aram usat.
- altre paella de ferro usada.
- un escalfador y altre casseta ab son corresponent tapador y dos xocalateras, tot de aram usat.
- uns trespeus.
- dos candaleres.
- cinch cubartoras, tres medianas y las altres dos petites, tot de llautó usat.
- altre cubartora.
- una fiambreira.
- una cafatera y un colador, tot de llauna usat.
- una escumadora de llautó ab son mànech de ferro.
- unas mossas.
- uns trespeus grans, altres de medians.
- una mitja lluna.
- una gabineta.
- un tallant.
- un ganibet.
- dos llums.
- uns molls.
- unas torradoras o forquetes, uns ferro, una pala y dos graellas, tot de ferro usat.
- un assort de tarrissa com són plats, ollas, topins, gibrellas, dolls y cantis per lo servey de la cuyna.
- una dotzena de basos de vídre comuns.
- un torn per pastar farina, ab tots los guariments necessaris per pastar.
- un burjo de ferro y una pala de fusta per lo forn.
- un farrat de aram.
- un morté de pedra ab sa mà de fusta y un salé de vídre, tot usat.
- dos llumaneras de llautó, una gran y altre mediana.
- una llàntia per la Mare de Déu.
- una xaringa de estañ.
- dos ampollas de vídre negra grans y altres dos de una citra, y altre de cristall per la taula.
- una bassina de pisa ordinària per afeytar.
- una dotzena de culleras y altre de forquillas de ferro, altre de llautó.
- una dotzena de plats de pipa.
- una dotzena de platos grans de pisa de diferents colors.
- quatre orinals de pisa, tot lo cual, com y també los mobles o roba de casa que se expressarà a continuació, queda destinat per lo servey y ús de la família.

Roba

- Vint y cinch camisas de dona de tela de casa.
- set íd. de home.

- tres de brudets.
- set de parcala.
- dotze enagus.
- tretze calssotets de tela de casa.
- dos dotzenas de mucadors de botxaca.
- catorze llansols grans de tela de casa, quatre per catre.
- dos dotzenas de axugamans.
- sis tuballolas.
- sis estoballas.
- dotze tuballons.
- deu cuxineras de tela ordinària.
- dos de finas ab guarnició de basi y quatre de parcala.
- tota la roba de port dels difunts Abdon Trèmols y Anton Trèmols y Ballesta, avi y pare de dit menor, la cual queda per lo ús de est a medida que vage consumint la que té.

Crèdits de la casa

- Primo, se ha de cobrar de Rafel Roitg, sabater de la Selva, segons una nota y compte que se troba en lo llibre de crèdits 180 lliures 12 sous y 6 diners a cumpliment de major partida de qual ne firmà obligació a la casa de Ballesta.

- Ítem, un censal de propietat 125 lliures que los hereus de P. Sebastià Riberas (a) *Sepa* prestan a la casa de Ballesta y segons resulta del llibre de crèdits estan debent tres pencions.

- Ítem, altre censal de 60 lliures que Joseph Sanguer tots anys presta a la casa de Ballesta y està debent segons dit llibre tres pencions vensudas des-de 1833 hasta al present.

- Ítem, altre censal de 125 lliuras y penció tres lliures quinse sous que Jaume Roitg (a) *Aballench* presta a la mateixa casa de Ballesta del cual segons dit llibre se dehuen quatre pencions.

- Ítem, finalment los gèneros de la botiga que en primer novembre de 1837 se entregaran al P. Joseph Bosch y Cabrissas, cual balans segons una nota feta y firmada per dit Bosch foren estimats a 644 duros segons rebut y onze meravedís ignorant-se fins ara en los termes, pactes, quincunstàncies¹⁹ de la contracta, però no haber-se encontrat, y trovar-se dit Bosch ausent, quedant dita botiga en lo bax de dita casa.

En aquella casa dita d'en Ballesta de Dalt y pròpria de Ballesta se ha encontrat lo seguënt:

- Primo- una prempsa ab tots los guarniments y útils per premsar, tres tinarts grans, usats.

- un bolitg guarnit per anar a la encesa.

¹⁹ Circumstàncies.

- altres bolitg per anar a las agullas, usats.
- una pastera de fusta per pitxar raïms
- un brasaret de aram, vell.
- dos bótas grans de cabuda de uns trenta bots, poch més o menos cercladas de ferro, la una ab quatre cerclas y la altre sis, buydas.
- set bótas cercladas de ferro de cabuda de unas catorze a quinze bótas, usadas y buydas.
- tres bótas de dotze ab cerclas de ferro y de fusta.
- tres pipas.
- tres mitjas pipas, una de ella cerclada de ferro.
- una samaleta.
- dos saladors de pex molt vells.
- nou parells de samals, usadas.
- dos carratells de carga.
- dos de bóta.
- tres de dos mallals.
- dos de mallal, altre de carga, altre de bóta, altres y estos y demás antecedents, usats y buits.
- una bóta estrope[a]da y desferrada.
- un tonell.
- dos ambuts de fusta.
- un de mitja de llauna y altre de petit.
- tres axetas grans de llautó y dos de petites.
- tres gerras de terra, de uns divuit mallals cada una, dos de ellas buydas y la altre plena de oli.
- dos altres gerras de un mallal quiscuna, una buyda y de altre existex un poch de mel per la casa.
- un parpal de ferro.
- una pedra per fer xocolata.
- dos manetas o rasoras de ferro.
- dos motllos de llauna.
- quatre llaunas.
- dos manetas de pedra per moldre cacau
- dos calaxos, caxons y demás corresponent.
- un balancé ab son balansetas de llautó.
- una graxonera de tola.
- una pala y...²⁰ de ferro.
- una tabayna²¹ y vuit gribells.

²⁰ Aquí hi ha dos mots que no hem sabut interpretar.

²¹ "Triador en forma de garbell gran sense forats, que es posa a sota les mesures perquè els

- un tibuclar ab son capitell de aram per destilar.
- un cossi gran y altre de petit y un motllo de fusta per fer melindros.

BÉNS IMMOBLES

- Tota aquella altre casa y hort a la mateixa contíguo situada en esta present vila y territori vulgarment anomenat la Trilla, bax sas designacions y confrontacions, compresos un mal hort se troba una bomba de aram per tràurer aigua dit pou guarnida de tot lo necessari.
- Ítem, tot aquell pati circuït de part situada en la mateixa vila y paratge anomenat las Voltas, bax sas designacions y afrontacions compres.
- Ítem, un sol de terra herm per construir casa, situat en esta vila y paratge anomenat las Creus.
- Ítem, una pesa de terra de viña y oliveras plantada y part boscosa, de tinència de sis vessanas, situada en dit terme y paratge anomenat la Alqueria.
- Ítem, altre pesa de terra de oliveras plantada, situada en dit terme y territori dit Sant Vicens, de unos dos vessanas y mitja, e la qual se troba unit altre tros de oliveras de uns dos jornals quel per Sebastià Pell fou venut a carta de gràcia al difunt Anton Ballesta.
- Ítem, un tros de terra de oliveras plantat, de uns vuyt o nou jornals, que per Joseph Ballesta (a) *Magra* fou venut a carta de gràcia al dit Anton Ballesta, situat en lo matex terme y territori dit los Jòncols.
- Ítem, tota aquella pesa de terra de viña y oliveras plantada, de tinència de unas deu vessanas, situada en lo referit terme y territori dit la Bruguera.
- Ítem, un tros de terra de viña plantat y part boscos, situat en dit terme y territori dit lo Mas de la Señora, subgete a la prestació de un cens de quatre lliuras tretse cors y nou a la casa de Seriana de Perelada, cual tros de terra pertañ al difunt Abdon Trèmols.
- Ítem, y finalment dos llaguts de pesca vells ab sos arbres, antenas, velas, tendas, rems y demás arreus necessaris tot usat, un ruxó²² y un fasté de anar a l'encesa, tot de ferro usat.

INTERESSOS ESMERSSATS EN FUSTAS DE BARCOS

- Al barco del P. Joan Pell (a) *Papa*, un divuitè.
- Ítem, del P. Isidro Duran, un dinovè.
- Ítem, al P. Cayetano Ra[h]ola, un vint y vuitè.

grans no caiguin a terra i es perdin". Mot sense documentar al DCVB.

²² Àncora petita usada a les barques de poca grandària.

- Ítem, del P. Joan Albert (a) *Martinoy* , un trentotsè.
- Ítem, del P. Anselmo Quirch, un trentadosè.
- Y finalment, del P. Joseph Palau Ortalà, un vinticuatrè.

Estos y no altres béns se han encontrat pertañents y espectants²³ a la difunta Margarita Trèmols y Ballesta y a Abdon Trèmols, marit de aquella, espectants en el dia el impúber Joseph Trèmols y Alfaras, protestant lo dit Nicolau Alfaras que si en lo successiu encontra altres béns espectants a dita herència los continuarà en est inventari o n'i formarà altre de nou, tots los quals guardarà y donarà compte de ells a dit impúber o a qui convinga, sempre que lo impúber arribia a la edad competent o los demanat antes per la autoritat, y donarà axí bé fiel y legal compte de la sua administració y règimen invertint los productos en la manutenció del impúber y demés família, pagant las cargas y mals a què se tròban efectes dits béns y, axí bé, promet cuydar y gobernar los mobles y trastos de casa, separats dels altres que se destinan al servei y ús indispensable del impúber y demés germans, també impúbbers; per lo que obliga tots sos béns y drets, mobles i immobles, presents y veníders, renuncia a cualsevol lley o dret que afavorir li pogué, subjectant-se com se subjecta al for²⁴ de cualsevol tribunal secular tant solament per qual se obliguían a son degut cumpliment ab tot rigor de dret y usar executiva, comp per sentència difinitiva de jutge competent passada en autoritat de cosa judicada y per ell consentida. Y presents los anomenats Joseph Cabrissas y D. Fernando Trèmols declaran que en la formació del present inventari no ha ocorregut amago algun demés cosas lo mencionat Su Magestat Constitucional ha manat-se formàs lo present acte, qual firma junt ab lo interessat y demés presents qual han intervingut a tots los quals donc fe conèxer. Essent presents per testimonis: P. Joseph Berga y Joan Nadal, fuster, los dos vehíns de esta vila, Nicolàs Alfaras, Joseph Cabrissas, Fernando Trèmols, Narcís Rahola, Alcalde Constitucional. Ante mi, Joaquín Cardona, notari.

És conforme ab lo original que obra en las diligèncias originals remesas al Tribunal de Primera Instància de Figueras y son partit, a qual me remeto y de la sua conformitat està enterat lo interessat Nicolau Alfaras, al²⁵ cual ho firma.

Nicolàs Alfaras (signatura autògrafa).
Joaquim Cardona, notari (signatura autògrafa).

²³ Que pertoqueu.

²⁴ Fur.

²⁵ Entenem "el".